

RAFAŁ GOŁĄB
Uniwersytet Wrocławski

Zakres swobody przyznanej małoletniemu w ramach umowy rachunku bankowego

Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest próba wyjaśnienia i uporządkowania kwestii związanych z zawieraniem umowy rachunku bankowego oraz dysponowaniem zgromadzonymi na nim środkami pieniężnymi przez osoby małoletnie, ze szczególnym uwzględnieniem zakresu przyznanej im swobody. Sytuacja prawna małoletniego jako posiadacza rachunku bankowego ukształtowana jest bowiem w zależności od jego wieku, rodzaju posiadanej zdolności do czynności prawnej czy charakteru dokonywanych czynności prawnych. Ponadto problematyka ta jest jednocześnie regulowana przez kilka aktów prawnych, tj. ustawę Prawo bankowe¹, kodeks cywilny² oraz kodeks rodzinny i opiekuńczy³, a obowiązujące w tym zakresie przepisy nie są jednorodne, co powoduje, że ich stosowanie w praktyce nastęrcza wielu trudności.

Zarząd majątkiem małoletniego

Omawiając sytuację prawną dziecka, należy pamiętać, że do osiągnięcia przez nie pełnoletności pozostaje ono pod władzą rodzicielską lub ustanowioną dla niego opieką. Jednym z elementów władzy rodzicielskiej jest sprawowanie przez rodziców pieczy nad majątkiem dziecka, przy czym w nauce prawa przyjmuje się,

¹ Dz.U. z 1997 r., Nr 140, poz. 939 z późn. zm.

² Dz.U. z 1964 r., Nr 16, poz. 93 z późn. zm.

³ Dz.U. z 1964 r., Nr 9, poz. 59 z późn. zm.

że piecza ta rozciąga się zarówno na aktywa, jak i pasywa podopiecznego⁴. Oznacza to, że osoby sprawujące tę pieczę zobowiązane są do zarządzania majątkiem dziecka z należytą starannością, kierując się przede wszystkim dobrem dziecka. Dla prawidłowego wykonywania tego obowiązku są one jednocześnie przedstawicielami ustawowymi małoletniego, działającymi w jego imieniu i na jego rzecz. Reprezentacja ta jest konieczna, ponieważ dziecko nie ma wcale lub posiada jedynie ograniczoną zdolność do czynności prawnych i tym samym nie może samodzielnie dokonywać czynności prawnych. Od tej zasady prawo przewiduje pewne wyjątki. Wolą ustawodawcy niektóre elementy majątku dziecka nie są bowiem poddane zarządowi rodziców czy opiekunów⁵. Kodeks rodzinny i opiekuńczy przewiduje, że zarząd nie obejmuje zarobku dziecka, przedmiotów oddanych mu do swobodnego użytku⁶ oraz przedmiotów przypadających dziecku z tytułu darowizny lub na podstawie testamentu, jeżeli zastrzeżono tak w treści tych czynności prawnych⁷. Sprawowanie zarządu może też zostać wyłączone poprzez ustanowienie przez sąd opiekuńczy kuratora⁸. Uprawnienie do samodzielnego dokonywania określonych czynności prawnych przysługuje małoletniemu – w ramach posiadanego majątku – także na podstawie kodeksu cywilnego, a dokładniej na podstawie art. 14 § 2 k.c., art. 20 k.c., art. 21 k.c. i art. 22 k.c.⁹ Swoboda dysponowania własnym majątkiem rozszerzona została również na mocy art. 58 prawa bankowego. Przepis ten stanowi bowiem, że małoletni posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może po ukończeniu trzynastu lat swobodnie dysponować środkami pieniężnymi zgromadzonymi na tych rachunkach, o ile nie sprzeciwi się temu na piśmie jego przedstawiciel ustawowy.

Kto może być posiadaczem rachunku bankowego

W art. 58 pr.bank. bezpośrednio jest mowa jedynie o małoletnim, który ukończył trzynaście lat, oraz o posiadaniem przez niego rachunku oszczędnościowym, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej. Nie oznacza to jednak, że posiadaczem rachunku bankowego nie może być małoletni niemający jeszcze trzynastu lat¹⁰. Ponadto uprawnienie

⁴ Zob. J. Strzebińczyk, [w:] *System prawa prywatnego*, t. 12, red. T. Smoczyński, Warszawa 2003, s. 279 i przywołane tam przypisy.

⁵ Obszerniej na temat reprezentacji małoletniego zob. P. Bodył-Szymala, *Ryzyko prawne w działalności banków*, WWSB 2006, s. 113 i n.

⁶ Zob. art. 101 § 2 k.r.o.

⁷ Zob. art. 102 k.r.o.

⁸ Zob. art. 109 § 3 k.r.o.

⁹ Zob. R. Zegadło, *Zarząd majątkiem dziecka*, MoP 2005, nr 18, s. 879 i n.

¹⁰ W praktyce jednak nie wszystkie banki mają w swej ofercie rachunki bankowe, których posiadaczem może być osoba poniżej 13. roku życia.

do bycia stroną umowy rachunku bankowego dotyczy wszelkich rodzajów rachunków, a nie tylko tych, które zostały wymienione w art. 58 pr.bank.¹¹ Zdolność ta przyznana jest bowiem małoletniemu nie na podstawie jakiegoś szczególnego przepisu prawa bankowego, lecz na mocy art. 8 k.c., zgodnie z którym zdolność prawną, a zatem możliwość bycia podmiotem praw i obowiązków, ma każdy człowiek od chwili urodzenia¹².

Od samego posiadania rachunku bankowego należy jednak odróżniać możliwość rzeczywistego korzystania ze zgromadzonych na nim środków pieniężnych. Do tego, aby własnym działaniem nabywać prawa lub zaciągać zobowiązania oprócz zdolności prawnej, konieczne jest jeszcze posiadanie zdolności do czynności prawnej. To właśnie w tym zakresie art. 58 pr.bank., poprzez przyznanie możliwości swobodnego dysponowania środkami przez osoby, które nie są jeszcze pełnoletnie, ale ukończyły już 13. rok życia, modyfikuje zasady ustanowione w kodeksie cywilnym oraz w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

Zawarcie umowy rachunku bankowego

W oparciu o treść art. 58 pr.bank., a dokładnie ze sformułowania „swobodnie dysponować środkami zgromadzonymi na tych rachunkach”, niektórzy przedstawiciele nauki prawa wyciągają wniosek, iż małoletni może nie tylko dysponować takimi środkami, ale też samodzielnie założyć wspomniany rachunek¹³. Zgodnie jednak z dominującym w tej kwestii poglądem art. 58 pr.bank. nie można interpretować rozszerzająco, a osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnej uzyskuje swobodę jedynie w dysponowaniu środkami już zgromadzonymi na istniejącym rachunku, nie jest natomiast uprawniona do jego zakładania¹⁴. W związku z powyższym możliwość zawarcia umowy rachunku bankowego przez małoletniego nieposiadającego zdolności do czynności prawnej lub posiadającego ograniczoną zdolność do czynności prawnych uregulowana jest przez ogólne przepisy kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 12 k.c. i art. 14 k.c., osoba niemająca ukończonych 13 lat nie posiada zdolności do czynności prawnej, a ewentualna czynność prawna dokonana przez taką osobę byłaby nieważna. Tym samym, umowa rachunku bankowego, którego posiadaczem byłby małoletni nieposiadający zdol-

¹¹ Na uwagę zasługuje fakt, że wcześniejsza wersja przepisu z art. 58 zawierała dodatkowo zapis o charakterze informacyjnym brzmiący „osoba małoletnia może posiadać rachunek oszczędnościowy [...]”. Obecnie brakuje takiego stwierdzenia, ponieważ jest to oczywiste, że każda osoba fizyczna ma zdolność prawną i może być stroną umowy rachunku bankowego.

¹² Zob. W. Pyziół, [w:] *Prawo bankowe. Komentarz*, red. E. Fojciak-Mastalska, Warszawa 2007, s. 206.

¹³ Obszerniej W. Pyziół, *Umowa rachunku bankowego*, Warszawa 1997, s. 76; J. Jackiewicz, [w:] *Prawo bankowe. Komentarz*, red. E. Góralczyk jr, Warszawa 1999, s. 130.

¹⁴ D. Rogoń, *Rachunek bankowy małoletniego*, „Prawo Bankowe” 2002, nr 10, s. 70.

ności do czynności prawnej, musiałaby zostać zawarta przez jego przedstawiciela ustawowego.

W przypadku osób posiadających ograniczoną zdolność do czynności prawnych zastosowanie znajdzie natomiast art. 17 k.c. W związku z tym, że umowa rachunku bankowego jest umową konsensualną, dwustronnie zobowiązującą i z reguły dwustronnie odpłatną¹⁵ zawarcie umowy rachunku bankowego jest czynnością prawną, na podstawie której małoletni zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem. Oznacza to, że ważność takiej umowy zawartej przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnej uzależniona jest od zgody jej przedstawiciela ustawowego, ewentualnie od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela lub potwierdzenie przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych po uzyskaniu przez nią pełnej zdolności do czynności prawnych.

W stosunku do art. 20 k.c., który stanowi, że osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, należy odnieść uwagi poczynione w dalszej części opracowania przy omawianiu art. 14 § 2 k.c. W zasadzie umowy takie nie będą więc objęte art. 20 k.c., nie można jednak całkowicie wykluczyć, że z uwagi na szczególne okoliczności umowa taka mogłaby zostać zaliczona do powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Do samodzielnego zawierania umowy rachunku bankowego uprawniony jest natomiast małoletni działający na podstawie art. 21 k.c. i art. 22 k.c.

Umowy związane z rachunkiem bankowym

Zawieranie umów rachunku bankowego dodatkowo komplikuje stosowana przez banki praktyka, polegająca na jednoczesnym podpisywaniu nie jednej, lecz kilku umów. Przykładem tego jest preferowane, a czasem wręcz i konieczne dysponowanie posiadanymi na koncie środkami pieniężnymi tylko za pomocą karty płatniczej¹⁶. W związku z tym, że umowa o kartę płatniczą jest odmienną umową, nie można się zgodzić z poglądem, że posługiwanie się kartami płatniczymi objęte jest zakresem art. 58 pr.bank.¹⁷ Oznacza to, że do jej zawarcia, jak również do zawarcia wszelkich dodatkowych umów nieobjętych dyspozycją art. 58 pr.bank., konieczne jest podpisanie odrębnej umowy na zasadach ogólnych¹⁸. Przykładem

¹⁵ W. Pyziół, [w:] *System prawa prywatnego*, t. 8, red. J. Paniewicz-Lipska, Warszawa 2004, s. 331; L. Ogiegło, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 2, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2005, s. 555.

¹⁶ Zob. L. Mazur, *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 356.

¹⁷ Zob. W. Pyziół, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 208.

¹⁸ D. Rogoń, [w:] *Prawo bankowe. Komentarz*, t. 1, red. F. Zoll, Kraków 2005, s. 496.

takiego związania są również umowy o charakterze kredytowym, o czym szerzej będzie mowa w dalszej części opracowania.

Sytuacja prawna posiadacza rachunku bankowego, który nie ukończył 13 lat

Jak już wspomniano, posiadaczem rachunku bankowego może być każda osoba fizyczna. Co prawda w art. 58 pr.bank. mowa jest wyłącznie o osobach, które ukończyły 13. rok życia, nie oznacza to jednak, że posiadacz rachunku bankowego niemający jeszcze 13 lat w żaden sposób nie może dysponować należącymi do niego środkami pieniężnymi, które na tym rachunku się znajdują. W omawianym przypadku zastosowanie znaleźć może bowiem art. 14 § 2 k.c. Przepis ten stanowi, że gdy osoba niezdolna do czynności prawnych zawarła umowę należącą do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych. Regulacja ta stanowi wyjątek od zasady, że czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest nieważna. Stwierdzenie, czy dana czynność prawna zalicza się do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego nie jest jednak łatwe. Ze względu na użyte w art. 14 § 2 k.c. określenia nie jest możliwe stworzenie katalogu takich czynności. Konieczna jest zatem każdorazowa ocena wszystkich związanych z zawieraną umową okoliczności i dopiero mając na uwadze ich całokształt, można stwierdzić, czy ma się do czynienia z umową powszechnie zawieraną w drobnych bieżących sprawach życia codziennego¹⁹. Jako przykłady umów, do których miałyby zastosowanie art. 14 § 2 k.c., w literaturze przywołuje się m.in. drobne zakupy, czynności nieskomplikowane czy umowy o stosunkowo niewielkiej wartości. Odnosząc się do umowy rachunku bankowego nie sposób uznać ją za drobną i codzienną. Jednakże kwestia ta nie jest już tak oczywista w przypadku dokonywania przez małoletniego prostych bankowych rozliczeń, jak np. zapłacenie za książkę czy bilet do kina. W zależności od okoliczności zlecenia przeprowadzenia takich czynności mogłoby ono zostać zaliczone do umów objętych zakresem art. 14 § 2 k.c. Zagadnienie to jest tym bardziej istotne, że wraz ze wzrostem powszechności rachunków bankowych, uproszczeniem procedur i dostępu do tych usług, można zakładać, iż z czasem coraz częściej czynności te mogą być kwalifikowane jako powszechne i drobne²⁰. Obecnie, problem ten

¹⁹ Zob. K. Piasecki, *Kodeks cywilny. Komentarz*, Kraków 2003, s. 137–138; M. Watrakiewicz, *Wiek a zdolność do czynności prawnych*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2003, nr 3, s. 497.

²⁰ Zob. P. Bodył-Szymala, *Rzyko...*, s. 122–123.

można rozwiązać np. poprzez umieszczenie w umowie rachunku bankowego katalogu czynności, uznanych przez strony umowy za powszechne i drobne, które mogą być samodzielnie dokonywane przez małoletniego.

W tym miejscu na uwagę zasługuje również poruszana w doktrynie kwestia charakteru konstrukcji z art. 14 § 2 k.c., co do którego panują rozbieżne poglądy. Przedstawiciele jednego z nich dopatrują się w tym przepisie konwalidacji wyszczególnionych umów, które generalnie byłyby nieważne²¹. Inni natomiast głoszą, że „art. 14 § 2 k.c. daje raczej podstawę do konstruowania nietypowego, złożonego zdarzenia cywilnoprawnego, wymagającego zaistnienia wszystkich okoliczności objętych hipotezą tego przepisu dla »uważnienia« umowy, rozumianej tu jedynie jako element owego złożonego stanu faktycznego»²². Zgodnie natomiast z trzecim stanowiskiem, art. 14 § 2 k.c. przyznaje osobom niemającym zdolności do czynności prawnej „ograniczoną i warunkową kompetencję” do dokonywania czynności prawnych, o których mowa w art. 14 § 2 k.c.²³ Kwestia ta jest o tyle istotna, że w razie przyjęcia ostatniej z przedstawionych powyżej koncepcji, banki byłyby zmuszone uhonorować wolę posiadacza rachunku niemającego 13 lat i przyjmować od niego dyspozycje dotyczące drobnych rozliczeń pieniężnych. W przeciwnym razie konieczne byłoby zamieszczenie we wzorcach umownych postanowień wykluczających prawo do składania tego rodzaju oświadczeń²⁴.

Swoboda dysponowania zgromadzonymi na rachunku środkami pieniężnymi

Kwestia zakresu swobody przyznanej w ramach umowy rachunku bankowego jest jeszcze bardziej skomplikowana w przypadku osób posiadających ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Na mocy art. 58 pr.bank. małoletniemu, który przekroczył 13. rok życia, ustawodawca umożliwił – w określonym zakresie – swobodne dysponowanie zgromadzonymi na rachunku bankowym środkami²⁵. W ramach tak przyjętej konstrukcji powszechnie się przyjmuje, że małoletni

²¹ Por. A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, *Prawo cywilne*, Warszawa 2001, s. 159; A. Stelmachowski, *Zarys teorii prawa cywilnego*, Warszawa 1998, s. 160.

²² Zob. J. Strzebińczyk, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, Warszawa 2006, s. 44.

²³ Z. Radwański, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2005, s. 260–261.

²⁴ Zob. P. Bodył-Szymala, *Ryzyko...*, s. 124.

²⁵ Na uwagę zasługuje fakt, że obowiązujący przepis jest przejawem tendencji do rozszerzania przyznanej małoletniemu swobody, ponieważ brzmienie art. 24 prawa bankowego z 1989 r. wskazywało na znacznie węższy jej zakres, ograniczając się jedynie do „podejmowania wypłat z rachunku”.

może w ramach swojego rachunku wpłacać i wypłacać gotówkę, zlecać zrobienie przelewu czy dokonać cesji praw z rachunku²⁶.

W nauce prawa panuje jednak przekonanie, że ze względu na posiadany charakter niektóre dyspozycje małoletniego nie będą mogły być wykonane. Przykładem takiej czynności jest rozporządzanie posiadanymi środkami przy użyciu czeków. Uważa się bowiem, że mimo przyznanej małoletniemu swobody – czy to na gruncie kodeksu cywilnego, czy prawa bankowego – wystawienie czeku zawsze będzie wymagać wyrażenia zgody przez przedstawiciela ustawowego lub sądu opiekuńczego²⁷. W praktyce zagadnienie to ma jednak marginalne znaczenie, ponieważ prawie całkowicie zrezygnowano już z posługiwania się czekami.

Innym przykładem czynności, której małoletni nie może dokonać, jest wydanie ważnej dyspozycji na wypadek śmierci. Pogląd ten uzasadniany jest tym, że zachodzi w tym przypadku podobieństwo do testamentu, co powoduje konieczność analogicznego zastosowania art. 944 § 1 k.c.²⁸

Najczęstszym źródłem niejasności związanych ze swobodnym dysponowaniem przez małoletniego środkami znajdującymi się na rachunku bankowym jest zapominanie, że dysponowanie to dotyczy relacji małoletniego z bankiem, a nie z osobami trzecimi, które np. odnoszą określoną korzyść w wyniku dokonanej dyspozycji. Ponadto swoboda ta nie wyłącza stosowania przepisów kodeksu cywilnego oraz kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Zasadą jest, że małoletni po osiągnięciu 13 roku życia generalnie i tak potrzebuje zgody swojego przedstawiciela ustawowego, aby zaciągnąć zobowiązanie lub rozporządzić swoim prawem. Swoboda, o której mowa w art. 58 pr.bank., nie oznacza również, że rodzice tracą uprawnienia do sprawowania zarządem małoletniego lub że sąd opiekuńczy traci kompetencje co do czynności przekraczających zakres zwykłego majątku małoletniego²⁹.

²⁶ W. Pyziół, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 206; D. Rogoń, *Rachunek...*, s. 80.; R. Tollik, [w:] *Prawo bankowe. Komentarz*, red. E. Góralczyk jr, Warszawa 1999, s. 166.

²⁷ L. Mazur, *Prawo bankowe...*, s. 356; D. Rogoń, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 496; A. Szpunar, M. Kaliński, *Komentarz do prawa wekslowego i czekowego*, Warszawa 2003, s. 287; M. Czarniecki, L. Bagińska, *Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 678. Odmienne Zob. W. Pyziół, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 207. Autor uzasadnia swoje stanowisko tym, że art. 58 pr.bank. nie ogranicza form dysponowania środkami znajdującymi się na rachunku bankowych, a czek jest pisemnym poleceniem dokonania rozliczenia pieniężnego. Problem polega na tym, że czek jest także papierem wartościowym, zawierającym zobowiązanie pieniężne osoby, która go wystawiła. Z jednej strony małoletni może więc wydawać tego rodzaju dyspozycje, z drugiej natomiast nie jest uprawniony do samodzielnego zaciągania zobowiązań czekowych. Teoretycznie więc banki powinny traktować taki czek jako polecenie zapłaty, natomiast jako papier wartościowy praktycznie będzie bezwartościowy ponieważ małoletni wystawca nie będzie zobowiązany czekowo.

²⁸ Por. D. Rogoń, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 496; L. Mazur, *Prawo bankowe...*, s. 356. Odmienne P. Bodył-Szymala, *Ryzyko...*, s. 141–142.

²⁹ Zob. *ibidem*, s. 129; R. Tollik, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 167.

W związku z regulacją kodeksu rodzinnego i opiekuńczego przyznana w prawie bankowym swoboda dotyczy jedynie czynności nieprzekraczających zwykłego zarządu. Do pozostałych czynności należy natomiast stosować art. 101 § 3 k. r.o., zgodnie z którym rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko. Ramy niniejszego opracowania nie pozwalają na szczegółowe przedstawienie skomplikowanej problematyki czynności zwykłego zarządu, czynności przekraczających ten zakres oraz kryteriów, które umożliwiają rozgraniczenie tych dwóch kategorii³⁰. Na uwagę zasługuje jednak fakt, że w praktyce stwierdzenie przez bank, czy dana czynność mieści się w ramach zwykłego zarządu, czy nie, jest niezwykle trudne, a często wręcz niemożliwe.

Omawiając zakres przyznanej małoletniemu swobody należy podkreślić, że małoletni nie jest ograniczony kontrolą banku, którego nie interesuje, a nawet nie powinien interesować sposób wykorzystywania posiadanych na rachunku środków. Na banku, w przeciwieństwie do przedstawicieli ustawowych, nie ciąży bowiem obowiązek sprawowania pieczy nad majątkiem małoletniego, dlatego też prawodawca – z jednoczesnym przyznaniem małoletniemu swobody – upoważnił jego przedstawiciela ustawowego do złożenia w tym zakresie stosownego sprzeciwu i to właśnie ten sprzeciw wyznacza granicę przedstawionej powyżej swobody małoletniego, przyznanej mu na gruncie prawa bankowego.

Sprzeciw

W literaturze przyjmuje się, że sprzeciw przedstawiciela ustawowego może być ogólny, tzn. może dotyczyć wszystkich czynności dokonywanych przez małoletniego, może być rodzajowy, tj. obejmujący swym zakresem określony zbiór czynności (np. sprzeciw co do dokonywania jakichkolwiek wypłat), lub szczególnie uniemożliwiający przeprowadzenie konkretnej dyspozycji. Sprzeciw ponadto może być terminowy lub bezterminowy, przy czym przedstawiciel ustawowy może w każdej chwili zmienić jego zakres jak też w całości wycofać³¹. Z tym ostatnim podziałem związanych jest najwięcej kontrowersji. Powszechnie przyjmuje się bowiem, że taki bezterminowy sprzeciw, odnoszący się do stanów przyszłych i nieznanych, skutkujący ograniczeniem przyznanej małoletniemu swobody, stanowi obejście ustawy w rozumieniu art. 58 pr.bank. Ustawodawca przyznał

³⁰ W nauce prawa wskazuje się, że takim kryterium może być np. ciężar gatunkowy danej czynności lub skutki, jakie spowoduje ona w majątku małoletniego. Pod uwagę należy brać również typowość czynności, jej skomplikowanie czy sytuację materialną małoletniego. Szerzej J. Ignatowicz, [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2003, s. 844; L. Mazur, *Prawo bankowe...*, s. 358–359.

³¹ Zob. D. Rogoń, *Rachunek...*, s. 80; W. Pyziół, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 209.

bowiem małoletniemu swobodę w dysponowaniu określonymi środkami i przedstawiciel ustawowy nie powinien go tego prawa bezterminowo pozbawić. Ponadto wskazuje się, że jeśli przedstawiciel ustawowy jest zdania, iż pozostający pod jego opieką małoletni nie jest w stanie podejmować takich decyzji, to powinien albo wypowiedzieć umowę rachunku bankowego, albo doprowadzić do ubezwłasnowolnienia małoletniego³².

Moim zdaniem, nie sposób zgodzić się z takim stanowiskiem. Po pierwsze, przytoczonych powyżej wniosków nie można wywieść z brzmienia art. 58 pr.bank. Przepis ten stanowi bowiem, że „małoletni posiadacz rachunku [...] może po ukończeniu trzynastu lat swobodnie dysponować środkami pieniężnymi zgromadzonymi na tych rachunkach, o ile nie sprzeciwi się temu na piśmie jego przedstawiciel ustawowy”. W oparciu o ten przepis nietrudno zatem wyobrazić sobie oświadczenie brzmiące: „sprzeciwiam się, aby mój syn / moja córka swobodnie dysponowała środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku bankowym”³³. Po drugie, odrzucić należy rozwiązanie polegające na tym, że przedstawiciel ustawowy, który chciałby bezterminowo sprzeciwić się dokonywaniu czynności przez małoletniego, może wypowiedzieć całą umowę rachunku bankowego. Jak już zostało to omówione we wcześniejszej części niniejszego opracowania, posiadaczem rachunku bankowego może być każda osoba fizyczna posiadająca zdolność prawną, nawet jeśli nie może samodzielnie podejmować żadnych czynności prawnych w tym zakresie. Nie ma więc konieczności likwidowania od razu rachunku prowadzonego dla takiej osoby. Poza tym wypowiedzenie umowy mogłoby być niekorzystne dla małoletniego, co tym bardziej czyni ten argument nietrafionym. Jeśli zaś chodzi o ewentualne ubezwłasnowolnienie małoletniego, to konieczność ograniczenia swobody dysponowania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na rachunku wcale nie musi oznaczać, że małoletni jednocześnie nie jest w stanie kierować swym postępowaniem i tym samym spełnione są przesłanki do orzeczenia jego ubezwłasnowolnienia.

Zgodzić się natomiast należy z poglądem, że dla zapewnienia pewności obrotu pieniężnego banki nie powinny uwzględniać sprzeciwów złożonych co do wykonanych już dyspozycji, o ile nie jest możliwe jeszcze zapobieżenie ich skut-

³² Zob. P. Bodył-Szymala, *Małoletni posiadaczem rachunku bankowego cz. II*, Prawo bankowe 2005, nr 1, s. 74.

³³ O możliwości zgłoszenia bezterminowego sprzeciwu przemawia także fakt, że ustawodawca w innych przepisach, odnoszących się do konstrukcji sprzeciwu, wyraźnie wskazuje, że dany sprzeciw dotyczy konkretnych czynności prawnych, a nie całokształtu relacji pomiędzy określonymi podmiotami prawa. Przykładem tego jest art. 36¹ k.r.o., zgodnie z którym małżonek może sprzeciwić się czynności zarządu majątkiem wspólnym zamierzonej przez drugiego małżonka, z wyjątkiem czynności w bieżących sprawach życia codziennego lub zmierzającej do zaspokojenia zwykłych potrzeb rodziny albo podejmowanej w ramach działalności zarobkowej. Ustawodawca wyraźnie więc wskazał, że sprzeciw dotyczy konkretnej czynności zarządu majątkiem wspólnym. W omawianym art. 58 pr.bank. mowa jest natomiast tylko o tym, że przedstawiciel ustawowy może sprzeciwić się swobodnemu dysponowaniu środkami zgromadzonymi na rachunku bankowym.

kom³⁴. Jednakże wprowadzanie przez banki postanowień zaostrzających wymogi formalne co do formy składanego sprzeciwu uważam już za nieuzasadnione. Tego rodzaju praktyka ma na celu zapewnienie pewności obrotu i zaufania do dokonywanych czynności. W tym przypadku należałoby jednak przyznać pierwszeństwo interesowi małoletniego oraz szczególnej roli sprawowanej przez przedstawiciela. Tym samym, na aprobatę zasługuje nie zaostrzenie, lecz wręcz dopuszczenie przez banki łagodniejszych wymogów co do formy sprzeciwu, np. za pomocą środków porozumiewania się na odległość. Rozwiązanie takie będzie szczególnie pomocne, gdy z uwagi na okoliczności konieczne będzie podjęcie przez przedstawiciela ustawowego bardzo szybkiej reakcji³⁵.

Mając na względzie brzmienie art. 58 pr.bank., bank nie powinien również wymagać od małoletniego, aby za każdym razem gdy będzie on chciał dokonać jakichś czynności w ramach posiadanego rachunku bankowego, musiał on wykazywać, że jego przedstawiciel ustawowy nie wyraził co do tej czynności sprzeciwu. Takie rozwiązanie spowodowałoby bowiem, że zamiast wprowadzonej przez prawodawcę konstrukcji sprzeciwu, mielibyśmy tak naprawdę do czynienia z wyrażeniem zgody na dokonanie czynności³⁶.

Debet

Z ograniczeniem przyznanej małoletniemu swobody dysponowania środkami pieniężnymi związane jest również zagadnienie ewentualnego spowodowania przez małoletniego zadłużenia na posiadanym rachunku. W tym miejscu należy jednak po raz kolejny odwołać się do brzmienia przepisu z art. 58 pr.bank., w którym jest mowa o swobodzie dysponowania środkami pieniężnymi znajdującymi się na rachunku. Oznacza to, że małoletni nie może w ramach umowy rachunku bankowego swobodnie dokonywać dyspozycji przekraczających posiadany na tym rachunku stan środków, skutkujących powstaniem salda debetowego. Pogląd ten jest powszechnie akceptowany³⁷, jednakże ze względu na przyjętą przez banki praktykę należy wyjaśnić następujące kwestie. Jeżeli klient ustali z bankiem możliwość przekraczania posiadanych na rachunku bankowym środków, to w takim przypadku mamy do czynienia już z odrębną umową o charakterze kredytowym, która nie jest objęta dyspozycją art. 58 pr.bank. Do jej zawarcia zastosowanie mają zasady ogólne i małoletni nie może w tym zakresie skorzystać z dobrodziejstw art. 58 pr.bank. Nie ma w tym przypadku znaczenia, czy umowa taka przybierze odrębną formę, czy też ograniczy się jedynie do kilku po-

³⁴ Zob. L. Mazur, *Prawo bankowe...*, s. 358.

³⁵ Por. D. Rogoń, *Rachunek...*, s. 80.

³⁶ Zob. R. Tollik, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 167.

³⁷ Zob. W. Pyziół, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 207; P. Bodył-Szymala, *Ryzyko...*, s. 142; L. Mazur, *Prawo bankowe...*, s. 356.

stanowień wchodzących w skład umowy rachunku bankowego. Przedstawiciel ustawowy musi więc dokładnie zapoznać się z treścią umowy, ponieważ w razie wyrażenia zgody co do całej jej treści automatycznie zgodzi się również na zaciąganie kredytu przez małoletniego. Brak zgody co do klauzul o charakterze kredytowym spowoduje natomiast, że w omawianym zakresie strony nie będą nimi związane³⁸. Oczywiście należy liczyć się z tym, że biorąc pod uwagę politykę poszczególnych banków, zawarcie umowy rachunku bankowego może być uzależnione od zawarcia umowy także w zakresie ewentualnego debetu.

Jeszcze większe wątpliwości budzi natomiast kwestia debetu nieprawidłowego, tzn. niezgodnionego wcześniej przez strony. W sprawie tej wypowiedział się m.in. Wojewódzki Sąd Apelacyjny, stwierdzając, że ze względu na to, że debety niezgodnione nie mają swojej podstawy w czynności prawnej nie mogą być one kwalifikowane ani jako umowa pożyczki, ani jako umowa kredytu³⁹. Nie oznacza to jednak, że bankowi nie będą przysługiwać wobec posiadacza rachunku odpowiednie roszczenia⁴⁰. Mając na uwadze ochronę interesu małoletniego, przy podpisywaniu umowy rachunku bankowego należy zwrócić szczególną uwagę na praktykę niektórych banków, polegającą na tym, że w umowie rachunku bankowego postanawia się, że zadłużanie się w ramach tego rachunku jest niedozwolone, jednakże jeśli zadłużenie takie powstanie, to posiadacz rachunku naraża się na odpowiedzialność odszkodowawczą z tego tytułu, która może przybrać postać określonej kwoty lub odpowiednio wysokiego oprocentowania. Moim zdaniem należy w tym przypadku zgodzić się z poglądem, że wprowadzanie tego rodzaju klauzul niekoniecznie jest dopuszczalne, ponieważ ich treść „zmierza do przerzucenia ryzyka powstania ujemnego salda na rachunku posiadacza rachunku, mimo że to bank w większości przypadków ma możliwość kontroli stanu konta i od pracownika banku lub używanego w banku systemu operacyjnego zależy, czy dyspozycja zostanie wykonana”⁴¹.

Rozporządzanie zarobkiem oraz rzeczami oddanymi do swobodnego użytku

Uwagi poczynione do art. 58 pr.bank., jak również uwagi do zakresu przyznanej na tej podstawie swobody i przewidzianego tam sprzeciwu przedstawiciela ustawowego, nie mają zastosowania do czynności, które za swój przedmiot

³⁸ Zob. D. Rogoń, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 494–495.

³⁹ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z siedzibą w Warszawie z 24 sierpnia 2005 r., III SA/Wa 1052/05.

⁴⁰ Zob. więcej K. Karczewski, *Charakterystyka umowy rachunku bankowego na tle nowelizacji ustawy Prawo bankowe z 2004 r.*, „Prawo Bankowe” 2007, nr 5, s. 99.

⁴¹ D. Rogoń, *Debet na rachunku bankowym – konstrukcja prawna i skutki*, „Prawo Bankowe” 2003, nr 5, s. 44.

mają zarobek małoletniego lub rzeczy oddane mu do swobodnego korzystania. Na mocy art. 21 k.c. osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bowiem bez zgody przedstawiciela ustawowego rozporządzać swoim zarobkiem, chyba że sąd opiekuńczy z ważnych powodów postanowi inaczej. Podobny przepis znajduje się w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, art. 101 ust. 2 k.r.o., stanowi bowiem, że zarząd sprawowany przez rodziców nie obejmuje zarobku dziecka ani przedmiotów oddanych mu do swobodnego użytku.

W pierwszej kolejności należy jednak wyjaśnić samo pojęcie „zarobku”. W literaturze panował powszechny pogląd, że przez zarobek rozumie się każdą korzyść majątkową uzyskaną w wyniku jakiegokolwiek przejawu aktywności życiowej⁴². Przeciwnicy tego poglądu są natomiast zdania, że z pojęciem tym należy utożsamiać wyłącznie wynagrodzenie za pracę w rozumieniu kodeksu pracy⁴³. Zgadzam się z koniecznością węższego ujęcia pojęcia zarobku, jednakże, moim zdaniem, proponowane ograniczenie byłoby zbyt daleko idące. Stanowisko to znajduje uzasadnienie na gruncie obowiązujących przepisów kodeksu pracy. W art. 304⁵ § 1 k.p. ustawodawca postanowił, że wykonywanie pracy lub innych zajęć zarobkowych przez dziecko do ukończenia przez nie 16. roku życia dozwolone jest wyłącznie na rzecz podmiotu prowadzącego działalność kulturalną, artystyczną, sportową lub reklamową i wymaga uprzedniej zgody przedstawiciela ustawowego lub opiekuna tego dziecka, a także zezwolenia właściwego inspektora pracy. Regulacja ta jest wynikiem konieczności dostosowania kodeksu pracy do prawa europejskiego⁴⁴. Ma ona na celu wzmocnienie ochrony dzieci wykonujących pracę lub inne zajęcia zarobkowe. Szczególnie ważne w tym miejscu jest sformułowanie „inne zajęcia zarobkowe”. Ustawodawca, mimo że przepis ten znajduje się w kodeksie pracy, przewidział więc możliwość wykonywania zarobkowo określonych czynności także na innej podstawie prawnej niż stosunek pracy (np. umowa o dzieło lub umowa-zlecenie). Mimo pewnych wątpliwości głównie o charakterze systemowym pogląd ten znajduje poparcie w doktrynie⁴⁵. Do 30 kwietnia 2004 r. możliwe było zawieranie z małoletnimi lub ich przedstawicielami ustawowymi różnorodnych umów cywilnoprawnych, natomiast obecnie do momentu ukończenia przez małoletniego 16. roku życia dozwolone jest wyłącznie wykonywanie pracy lub innych zajęć zarobkowych na rzecz podmiotu prowadzącego działalność kulturalną, artystyczną, sportową lub reklamową

⁴² Zob. M. Pazdan, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 1, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2008, s. 106; podobnie S. Grzybowski, *System prawa cywilnego*, t. 1, Warszawa 1974, s. 345–346; A. Wypiórkiewicz, [w:] *Kodeks cywilny. Praktyczny komentarz z orzecznictwem*, t. 1, Warszawa 2005, s. 55.

⁴³ J. Strzebińczyk, [w:] *Kodeks cywilny...*, s. 51.

⁴⁴ Dyrektywa Rady Nr 94/33 (EC) z dnia 22.07.1994 r. dotycząca ochrony młodocianych w pracy.

⁴⁵ Zob. J. Wratny, *Kodeks pracy. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 756–757; K. Walczak, [w:] *Kodeks pracy. Komentarz*, red. W. Muszalski, Warszawa 2007, s. 1238.

i to pod warunkiem uzyskania stosownego zezwolenia. Tak rozumiane pojęcie zarobku jest więc szersze od wynagrodzenia z tytułu umowy o pracę, a jednocześnie nie obejmuje wszystkich możliwych podstaw uzyskania korzyści majątkowych przez małoletniego, ograniczając je jedynie do ściśle określonego rodzaju działalności. Oznacza to, że w stosunku do dzieci można uznać, iż zarobek w rozumieniu kodeksu cywilnego oraz kodeksu rodzinnego i opiekuńczego odpowiada przewidzianym w kodeksie pracy korzyściom z tytułu wykonywania pracy lub innych zajęć zarobkowych.

Po drugie, należy się zastanowić, czy między art. 21 k.c. a art. 101 § 2 k.r.o. nie zachodzi pewien konflikt. W kodeksie cywilnym postanowiono wprost, że osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnej może rozporządzać swoim majątkiem bez zgody przedstawiciela ustawowego. Natomiast art. 101 § 2 k.r.o. stwierdza jedynie, że zarząd sprawowany przez rodziców nie obejmuje zarobku dziecka, co mogłoby sugerować, że przepis ten ma zastosowanie również do dzieci, które nie ukończyły trzynastu lat. W literaturze powszechnie przyjmuje się jednak, że przepis ten dotyczy osób posiadających ograniczoną zdolność do czynności prawnych. W przypadku osób w ogóle nieposiadających tej zdolności sprawowanie zarządu przez ich przedstawicieli ustawowych jest konieczne i tym samym art. 101 § 2 k.r.o. nie należy rozumieć dosłownie⁴⁶.

W tym miejscu należy uczynić również kilka uwag co do rzeczy oddanych do swobodnego użytku. Zgodnie z art. 22 k.c., jeżeli przedstawiciel ustawy osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych oddał jej określone przedmioty majątkowe do swobodnego użytku, osoba ta uzyskuje pełną zdolność w zakresie czynności prawnych, które tych przedmiotów dotyczą, z zastrzeżeniem, że nie dotyczy to czynności, do których dokonania nie wystarczy zgoda przedstawiciela ustawowego. Przywołany artykuł – oprócz art. 20 i 21 k.c. – jest kolejnym wyjątkiem, w ramach którego osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnej posiada w stosunku do określonych przedmiotów i w konkretnych sytuacjach pełną zdolność do czynności prawnej. Aby tak się stało, konieczne jest jednak nie tylko fizyczne wydanie przedmiotu majątkowego małoletniemu, lecz także odpowiednie oświadczenie przedstawiciela ustawowego, z zastrzeżeniem, że oświadczenie to nie musi być wyraźne. Dla osiągnięcia skutku, o którym mowa w art. 22 k.c., wystarczy, aby zamiar oddania do swobodnego użytku wynikał z zachowania przedstawiciela⁴⁷. W praktyce przepis ten może sprawiać pewien kłopot, ponieważ nie istnieje zamknięty katalog rzeczy, które można oddać do swobodnego użytku, co powoduje, że każdy przypadek należy oceniać indywidualnie. Pomocne w tym względzie będą takie okoliczności, jak przeznaczenie przedmiotu, jego wartość, stan majątkowy małoletniego itd. Na marginesie należy zaznaczyć, że oddać rzecz z tym skutkiem może jedynie przedstawiciel ustawo-

⁴⁶ Podobnie J. Strzebińczyk, [w:] *Kodeks cywilny...*, s. 51.

⁴⁷ J. Strzebińczyk, [w:] *Kodeks cywilny...*, s. 52; M. Pazdan, [w:] *Kodeks cywilny...*, s. 108.

wy, a więc nie któreś z rodziców, któremu nie przysługuje władza rodzicielska, czy krewny, który nie sprawuje opieki nad małoletnim⁴⁸.

Istotnym zagadnieniem dotyczącym środków pochodzących z zarobku oraz oddanych do swobodnego użytku i związanego z tym zakresem swobody dysponowania nimi jest możliwość ich wpłacenia na posiadany rachunek bankowy. Co do zasady, małoletni nie może dokonywać takich wpłat, ponieważ czynność ta nie jest objęta dyspozycją art. 58 pr.bank.⁴⁹ Przepis ten dotyczy bowiem jedynie środków, które już się znajdują na rachunku bankowym, a nie tych, które dopiero mogą się na nim znaleźć. Małoletni może natomiast wpłacać takie kwoty na rachunek bankowy w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego, gdyż zgodnie z art. 21 k.c. i 22 k.c. małoletni może dysponować tymi środkami dowolnie. Czynność ta nie będzie podlegała więc ani art. 17 k.c., ani art. 18 k.c. W tym przypadku nie będzie miał również zastosowania sprzeciw z art. 58 pr.bank.⁵⁰ Jedynym ograniczeniem w przypadku art. 21 k.c. może być decyzja sądu opiekuńczego uzasadniona ważnymi powodami, natomiast dla art. 22 k.c. ograniczenie stanowić będą czynności prawne, do których dokonania nie wystarcza według ustawy zgoda przedstawiciela ustawowego.

W praktyce oznaczałoby to, że w ramach jednego rachunku małoletni częścią środków mógłby dysponować swobodnie na podstawie art. 21 k.c., natomiast w pozostałym zakresie obowiązywałyby go ograniczenia z kodeksu cywilnego, kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa bankowego. Mając jednak na uwadze, że poza wyjątkowymi sytuacjami banki nie mają obowiązku ani możliwości sprawdzania, na podstawie jakiego tytułu następują poszczególne wpłaty, mogłoby to doprowadzić do tego, że ostatecznie wszystkie dokonywane przez dziecko wpłaty nie podlegałyby kontroli, a małoletni uzyskałby uprawnienie do swobodnego dysponowania nimi zarówno na podstawie art. 21 k.c., jak i art. 58 pr.bank. W praktyce bowiem rozgraniczenie środków posiadanych przez dziecko w zależności od źródła ich pochodzenia i związanym z tym zakresem swobody w dysponowaniu stwarzałoby ogromne trudności. Postuluje się zatem, aby np. banki w pierwszej kolejności stosowały art. 58 pr.bank., chyba że w omawianym zakresie złożone zostało odpowiednie oświadczenie co do charakteru środków pieniężnych⁵¹. Założenie takie *de facto* prowadziłoby jednak do ograniczenia przyznanej małoletniemu swobody. Innym rozwiązaniem mogłoby być rozszerzenie zdolności do czynności prawnych małoletniego powyżej 13. roku życia do wszelkich czynności prawnych dotyczących umowy rachunku bankowego z zachowaniem oczywiście prawa sprzeciwu przedstawiciela ustawowego⁵². Kolejnym sposobem na uniemożliwienie zlania się środków pieniężnych podlegających i niepodlega-

⁴⁸ M. Pazdan, [w:] *Kodeks cywilny...*, s. 107.

⁴⁹ B. Smykla, *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 196.

⁵⁰ Zob. D. Rogoń, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 500; P. Bodył-Szymala, *Małoletni posiadaczem rachunku bankowego cz. I*, „Prawo bankowe” 2004, nr 12, s. 86.

⁵¹ D. Rogoń, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 501.

⁵² W. Pyziół, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 207.

jących władzy rodzicielskiej mogłyby być różne rodzaje rachunków bankowych przeznaczone dla małoletnich⁵³.

Moim zdaniem, należy zgodzić się z twierdzeniem, że konieczność wykazywania za każdym razem przez małoletniego, że posiadane przez niego środki pieniężne stanowią jego zarobek lub zostały mu oddane do swobodnego użytku przyczyniałyby się w praktyce do wyłączenia stosowania art. 21 i 22 k.c. W tym miejscu należy również pamiętać o art. 7 k.c., który zakłada domniemanie dobrej wiary uczestników obrotu cywilnoprawnego. Oznaczałoby to, że w omawianym zakresie wystarczająca powinna być deklaracja małoletniego o charakterze posiadanych środków z uwzględnieniem oczywiście istotnych okoliczności, które mogłyby podważać jej prawdziwość⁵⁴.

Rozwiązanie umowy

Na zakończenie należy zauważyć, że chociaż w art. 58 pr.bank. mowa jest o tym, że przyznana swoboda dotyczy jedynie dysponowania środkami znajdującymi się na rachunku bankowym, w doktrynie spotkać się można z poglądami, że uprawnienie to rozciąga się również na możliwość dysponowania samym rachunkiem bankowym. Oznacza to, że małoletni w ramach dysponowania swymi środkami na rachunku mógłby rozwiązać samą umowę⁵⁵. Ze względu na brzmienie przywołanego przepisu należy zgodzić się z poglądem, że małoletniemu takie prawo nie przysługuje. Rozważając kwestie związane z rozwiązaniem umowy rachunku bankowego, trzeba jednak pamiętać, że i tu zastosowanie mogą znaleźć również przepisy ogólnego kodeksu cywilnego. Małoletni po ukończeniu 13. roku życia będzie mógł więc za zgodą przedstawiciela ustawowego rozwiązać taką umowę lub zrobić to samodzielnie⁵⁶. Ta druga sytuacja będzie miała miejsce, gdy np. czynność ta dotyczyć będzie rachunku, na którym znajdują się wyłącznie środki uzyskane z jego działalności zarobkowej lub oddane mu do swobodnego użytku.

Podsumowanie

Wraz ze wzrostem zamożności polskiego społeczeństwa, wśród banków uważać można rosnące zainteresowanie osobami małoletnimi, które mimo młodego wieku posiadają już jakiś majątek. Oznacza to, że coraz częściej będziemy mieć do czynienia z rachunkami bankowymi prowadzonymi dla tej grupy konsu-

⁵³ P. Bodył-Szymala, *Małoletni...*, s. 82.

⁵⁴ *Ibidem*, s. 86.

⁵⁵ Zob. R. Tollik, [w:] *Prawo bankowe...*, s. 166.

⁵⁶ L. Mazur, *Prawo bankowe...*, s. 357.

mentów. Obecnie obowiązująca w tym zakresie regulacja jest jednak wysoce niezadowolająca. Prawo przewiduje bowiem konieczność odwołania się do kilku aktów prawnych, których przepisy nie są ze sobą właściwie powiązane. Stan taki rodzi duże trudności zarówno przy wykładni tych przepisów, jak i bezpośrednim stosowaniu w praktyce. Wątpliwości dotyczyć mogą m.in. tego kiedy i jakie czynności dokonane mogą być przez małoletniego samodzielnie, kiedy wymagana będzie zgoda przedstawiciela ustawowego, a kiedy zezwolenie sądu opiekuńczego, w których przypadkach należy stosować opisywany art. 58 pr.bank. a kiedy odwołać się do zasad ogólnych uregulowanych w kodeksie cywilnym oraz w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

Zagadnienie to wymaga kompleksowego uregulowania, uwzględniającego jednocześnie specyfikę umowy rachunku bankowego, charakter dokonywanych czynności prawnych jak też sytuację prawną podmiotów, będących posiadaczami tych rachunków. Proponowana zmiana miałaby na celu ustalenie wzajemnych relacji między przywołanymi aktami prawnymi oraz ujednoczenie zakresu posiadanej przez małoletniego swobody na gruncie wszystkich obowiązujących w tym zakresie przepisów. Pozwoliłoby to m.in. rozwiązać kwestię ewentualnego zlania się na rachunku bankowym środków pochodzących z różnych źródeł i tym samym poddania ich odmiennym regulacjom prawnym, jak również uniknąć trudności związanych z rozdzieleniem przyjęcia i wykonywania dyspozycji przez bank a dokonaniem czynności prawnej między posiadaczem rachunku a osobą trzecią. Obecnie mimo skutecznego zlecenia przeprowadzenia określonej dyspozycji może się okazać, że w wyniku nieudzielenia zgody przez przedstawiciela ustawowego lub uznania przez sąd danej czynności prawnej za przekraczającą zakres zwykłego zarządu, czynność prawna z osobą trzecią i tak nie dojdzie do skutku. Jedynie więc przyjęcie kompleksowego i spójnego rozwiązania zapewni usprawnienie i zwiększenie pewności obrotu.